

โครงการ อนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี

Nonthaburi Durian Orchard Conservation Project, Srinakarin Park, Nonthaburi

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์นายกิตติมศักดิ์ มูลนิธิสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ได้มีพระราชดำรัสให้สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์นนทบุรี ดำเนินการปลูกทุเรียนนนท์ไว้ในสวน ด้วยทรงห่วงใย ทุเรียนนนท์จะสูญหายไป คณะกรรมการอำนวยการบริหาร และสนับสนุนสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี จึงได้น้อมนำแนวพระราชดำรัส โดยได้มีมติให้เทศบาลนครปากเกร็ด จัดหาพื้นที่ใน สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี เพื่อจัดทำ เป็นศูนย์เรียนรู้และอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ พร้อมจัดแสดง พระราชประวัติของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn, the Honorary Chairman of Srinakarin Park Foundation, has asked Srinakarin Park, Nonthaburi Province, to grow Nonthaburi durian trees there on her fear of its extinction. The Executive Board of Directors therefore has accepted the royal intent and resolved for Pakkret City Municipality to provide an area in the Park to build a learning and conservation center of Nonthaburi durian orchards and to manifest the exhibition of the royal history of HRH Princess Srinagarindra, the Princess Mother

และเป็นที่ยอมรับกันดีว่าเมืองนนท์ โดยเฉพาะทุเรียน ซึ่งเป็นผลไม้สำคัญของจังหวัดนนทบุรีที่นับวันจะหาได้ยาก และอาจจะหายสาบสูญไปจากปัญหาน้ำท่วม และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวจังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้อนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์

“ความเจริญก้าวหน้าที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของคน และสภาพแวดล้อมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ชุมชนที่ยังคงรักษาวิถีชีวิตตามแบบอย่างที่มีมาแต่เดิมในปัจจุบันแทบไม่มีเหลือให้ชนรุ่นหลังได้ซึมซับความงามของวัฒนธรรมที่ตกทอดมาแต่อดีต ชุมชนเหล่านี้เป็นตัวอย่างที่ดีของคำว่าความพอเพียงคนในชุมชนพึ่งพาอาศัยกันได้ และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีขนบประเพณีอันดีงาม ภูมิปัญญาชาญฉลาด ชุมชนลักษณะนี้มีคุณค่าทางวัฒนธรรม และจิตใจ เป็นประโยชน์ด้านการศึกษาในแง่มุมต่างๆ ปัจจุบันมีให้เห็นเพียงไม่กี่แห่งหากไม่ช่วยกันอนุรักษ์ไว้ก็จะสูญสลายไปอย่างน่าเสียดาย”

พระราชดำรัสในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พิธีเปิดการสัมมนา เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม
หัวข้อแนวทางการอนุรักษ์เชิงบูรณาการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
จัดโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

of King Rama IX. The center aims to store a wide variety of the native plants of Nonthaburi Province, especially durians, which are an important fruit of the province that is hard to find and may face extinction thanks to the flooding problem and the changes in the ways of life of Nonthaburi residents.

“Rapid progress in all areas have affected the traditional life styles of the people and the community environment. The communities that have still cherished a traditional way of living have been so few in the present day that there is no room left for the later generations to absorb the beauty of the old culture. These communities are good examples of the sufficiency philosophy, where people there can rely on each other and live together peacefully upon a beautiful tradition and smart wisdom. This type of communities has the cultural and spiritual values and is educationally useful in various aspects. Only a few of them are still standing and deserved to be conserved to prevent the unfortunate loss.”

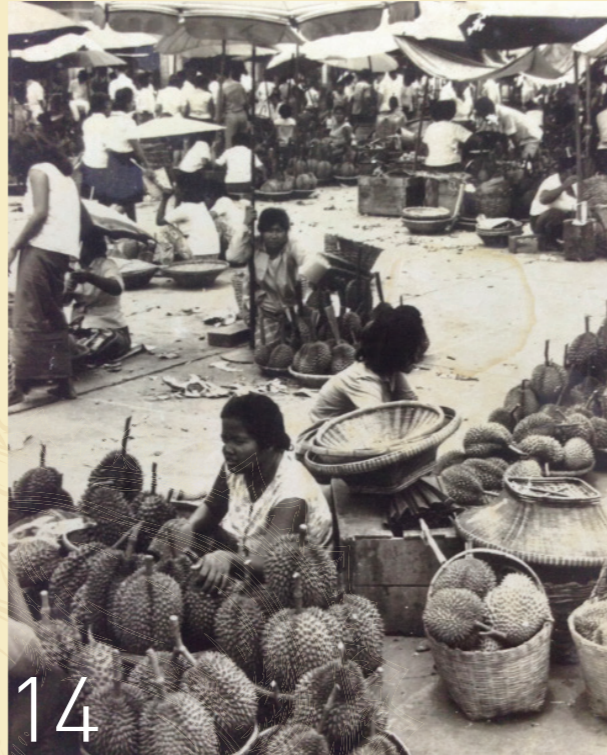
The Speech of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn
in the Opening Ceremony of the Seminar on Conservation
of the Cultural Environment

Topic: Integrated Conservation Guideline for Sustainable Development
Organized by the Ministry of Natural Resources and Environment
at Queen Sirikit National Convention Center

สารบัญ

12	บทนำ
14	สถานการณ์ทุเรียนนนท์
18	พื้นที่ปลูก
20	สภาพสวน
22	พันธุ์ทุเรียนนนท์
24	การอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์
40	โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี
41	แผนผังโครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์
42	การเตรียมดิน/เตรียมพื้นที่ (ปี ๒๕๕๕)
43	การเตรียมพื้นที่ลานทรงปลูก (ปี ๒๕๕๖)
44	การจัดหากลับพันธุ์ และจัดทำร่องสวน
45	การจัดหากลับพันธุ์/การดูแล (ปัจจุบัน)
46	โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ ตามวิถีชาวสวนนนท์
47	อนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ ตามวิถีชาวสวนนนท์ (ปัจจุบัน)
48	อาคารพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน "สวนไม้เมืองนนท์"
49	ศูนย์การเรียนรู้อนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ "ภูมิปัญญาจากคำบอกเล่า"
50	QR CODE ประจำต้นทุเรียน
51	แบบรายงานการเจริญเติบโตของทุเรียน ๖๐ ต้น
52	กิจกรรมเผยแพร่องค์ความรู้
53	คิวอาร์โค้ด

14

37

สาวชม

Contents

12	Introduction
14	Situation of Nonthaburi Durian Orchards
18	Planting Expenses
20	Orchard Conditions
22	Durian of Nonthaburi Varieties
24	Conservation of Nonthaburi Durian Orchards
40	Nonthaburi Durian Orchard Conservation Project, Srinakarin Park, Nonthaburi
41	Layout of Nonthaburi Durian Orchard Conservation Project
42	Soil Preparation / Area Preparation (2012)
43	Preparation of Land for Royal Cultivation
44	Procurement of Seedlings and Preparation of Farm Beds
45	Procurement of Seedlings / Care (Present)
46	Nonthaburi Durian Orchard Conservation Project as per Nonthaburi Farmers' Styles
47	Conservation of Nonthaburi Durian Orchards as per Nonthaburi Farmers' Styles (Present)
48	Folk Museum Building: "Muang Non Garden"
49	Learning Center for Conservation of Nonthaburi Durian Farms: "Wisdom from Hearsay"
50	QR CODE for Durian Trees
51	Growth Report of 60 Durian Trees
52	Know-how Disseminating Activities
53	QR CODE

18

49

48

เพื่อน้อมนำแนวพระราชดำริลงในพื้นที่ จังหวัด นนทบุรี จึงได้พิจารณาให้เทศบาลนครปากเกร็ดดำเนินการ ปรับสภาพพื้นที่ ๗ ไร่ ในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี พร้อมจัดประชุมร่วมกับปราชญ์ทุเรียน เกษตรกร และภาคส่วน ต่างๆ ในการปรับสภาพดิน กำหนดพื้นที่สวนทุเรียนนนท์ พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน วิถีและภูมิปัญญาชาวสวนนนท์ และ ศูนย์เรียนรู้ภายในสวน

โดยการแบ่งพื้นที่ในสวนสมเด็จพระฯ ส่วนที่จะดำเนินการ ออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ส่วนลานทรงปลูก กำหนดให้มีพื้นที่ทรงปลูก ทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองนนท์ จำนวน ๓ ต้น บริเวณด้านหน้าโครงการ

To put the royal initiatives into practice, Nonthaburi Province has resolved for Pakkret City Municipality to adjust the condition of the land 7 rai in Srinakarin Park, Nonthaburi, and hold the meetings with durian scholars, farmers and various sectors in regard to the soil adjustment and the erection of the Nonthaburi Durian Garden, the Folk Museum of the Local Lifestyles and Wisdom of Nonthaburi Farmers and the Learning Center there.

Accordingly, the areas in Srinakarin Park will be divided into the following three parts.

เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญในการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ และร่วมโครงการในการสร้างศูนย์เรียนรู้วิถี และภูมิปัญญาชาวสวนนนท์ ที่จะจัดทำขึ้นในพื้นที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี

ส่วนที่ ๒ ส่วนพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน จัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์เรือนไทย พื้นที่ประมาณ ๓๐๐ ตร.ม. ในลักษณะศูนย์เรียนรู้ เพื่อเป็นส่วนจัดแสดงวิถีและภูมิปัญญาชาวสวนนนท์ พระราชประวัติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พันธุ์ไม้ประจำของสวนสมเด็จพระฯ ทั้ง ๑๒ สวน โดยเทศบาลนครปากเกร็ดเป็นผู้ดำเนินการออกแบบและจัดทำผังรายละเอียดโครงการ

ส่วนที่ ๓ ส่วนสวนทุเรียนนนท์ พื้นที่ประมาณ ๓ ไร่เศษ ดำเนินการถมดินในสวนสมเด็จพระฯ โดยใช้ดินจากสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี พร้อมจัดทำเป็นร่องสวน กำหนดพื้นที่ในการปลูกทุเรียนทองกลาง มังคุดและไม้พื้นเมือง จัดทำระบบระบายน้ำร่องสวน เพื่อสร้างสวนให้มีลักษณะของสวนทุเรียนนนท์

Part 1: The Royal Planting Ground. The Princess will plant 3 Nonthaburi durian trees at the front side of the Project in order to encourage the people's awareness in conserving Nonthaburi durian farms and participating in building the Learning Center of Nonthaburi Farming Styles and Wisdom in the Park.

Part 2: The Folk Museum. The museum in a Thai traditional house with the area of 300 square meters will serve as the learning center that displays the ways of life and wisdom of Nonthaburi farmers, the history of HRH Princess Srinagarindra, the Princess Mother of King Rama IX, and the local plants of the 12 gardens of the Park. Pakkret City Municipality is responsible for the designing and making of the layout of the Project details.

Part 3: Nonthaburi Durian Garden on the 3 rai plus of land that are filled with the soils of the durian farms of Nonthaburi Province and made into the farming beds for the planting of Thong Lang, durian, mangosteen and native trees with the water drainage system in the Nonthaburi durian farming style.

บทนำ

จังหวัดนนทบุรีเป็นแหล่งปลูกทุเรียนมายาวนาน และเป็นแหล่งพันธุ์กรรมสำคัญของพันธุ์ทุเรียน ซึ่งได้ชื่อว่ามีเอกลักษณ์โดดเด่นในเรื่องคุณภาพ แต่ในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาพันธุ์ทุเรียนและพื้นที่สวนทุเรียนเริ่มสูญหายไปเนื่องมาจากการพัฒนาเมืองที่รุกคืบ การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตชาวสวนและสภาพภูมิอากาศของโลก ยิ่งไปกว่านั้นมหาอุทกภัยในภาคกลางของประเทศไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔

Introduction

Nonthaburi Province has long been a hub of durian tree cultivation and a source of significant durian varieties which are known for their quality uniqueness. However, in the past several years, durian varieties and durian farms have disappeared due to the encroaching urban development as well as the change of the ways of life of farmers and the world climate. The great flood

ได้สร้างความเสียหายรุนแรงต่อพื้นที่สวนทุเรียน โดยเฉพาะทุเรียนพันธุ์ท้องถิ่นหลายพันธุ์ที่เกรงว่าอาจสูญพันธุ์ไปแล้ว

นนทบุรีเป็นแหล่งปลูกไม้ผลเก่าแก่ที่มีหลักฐานอ้างอิงมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและหนึ่งในผลไม้คุณภาพดีของจังหวัดนนทบุรีก็คือ ทุเรียน (Durio zibethinus L.) ซึ่งมีกล่าวถึงในหลายแห่งว่ามีมากกว่า ๒๐๐ พันธุ์ มีเอกลักษณ์โดดเด่น เป็นชื่อเสียงของจังหวัดที่ควรได้รับการอนุรักษ์ไว้ เพื่อเป็นต้นทุนในการปรับปรุงพันธุ์และพัฒนาผลผลิต รวมทั้งเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม รวมทั้งสภาพภูมิอากาศในปัจจุบัน อันจะส่งผลให้ทุเรียนนนท์ประสบปัญหาและอาจสูญพันธุ์ได้ โดยเฉพาะทุเรียนพันธุ์พื้นเมือง

“โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์” จึงจัดทำขึ้นเพื่ออนุรักษ์ทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองนนท์ จำนวน ๖๐ สายพันธุ์ ภายใต้วิถีชาวสวนนนท์ด้วยการจำลองพื้นที่สวนนนท์ ยกร่อง ปลูกไม้แซมสลับคันกล้าพันธุ์ทุเรียนนนท์มาอนุรักษ์ ภายใต้ภูมิปัญญาของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ รวบรวมเป็นข้อมูลองค์ความรู้ในการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์จากพื้นที่จริง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า และปรับปรุงวิธีการในการปลูกทุเรียนนนท์พันธุ์ต่างๆ ได้ต่อไป

เทศบาลนครปากเกร็ด
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

in the central plains of Thailand in 2011 caused severe damage to durian orchards. Many local durian varieties have been feared to be wiped out.

Nonthaburi Province is a fruit plantation area that can be dated back to the Ayutthaya period. One of its good quality fruits is durian (Durio zibethinus L.), which was mentioned in several sources about its more than 200 varieties of outstanding identity. Durian is a reputation of Nonthaburi province that should be preserved as the cost for variety modification and produce development and as a response to cope well with the environmental and climate changes. Those problems will hurt Nonthaburi durian varieties so much to even vanish them, especially the native ones.

“Nonthaburi Durian Orchard Conservation Project” has therefore been established to conserve 60 Nonthaburi durian varieties under the ways of life of Nonthaburi farmers. The Project contains a simulated Nonthaburi farm where durian trees are planted on the ridge of the furrows together with other intercropping, the searching for Nonthaburi durian seedlings that are to be conserved under the farmer wisdom of each area, and the collection of data and knowledge of durian conservation from the actual areas for further study and developments of the planting of Nonthaburi durian varieties.

Pakkret City Municipality
Pakkret District, Nonthaburi Province

สถานการณ์ทุเรียนนนท์

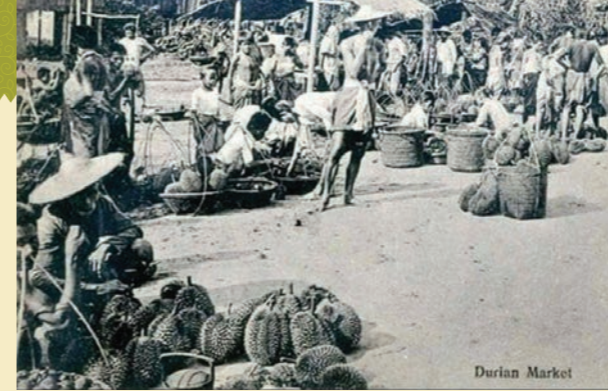
จังหวัดนนทบุรีมีชื่อเสียงเก่าแก่มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาว่าเป็นสวนผลไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งพันธุกรรมสำคัญของผลไม้เขตร้อน โดยเฉพาะพันธุ์ทุเรียนซึ่งได้ชื่อว่ามีเอกลักษณ์โดดเด่นในด้านคุณภาพ แม้ว่าจะเคยมีการจำแนกพันธุ์ทุเรียนในประเทศไทยมาก่อนบ้างแล้ว ทั้งด้วยลักษณะสัณฐานวิทยา และเทคโนโลยีชีวโมเลกุล

Situation of Nonthaburi Durian Orchards

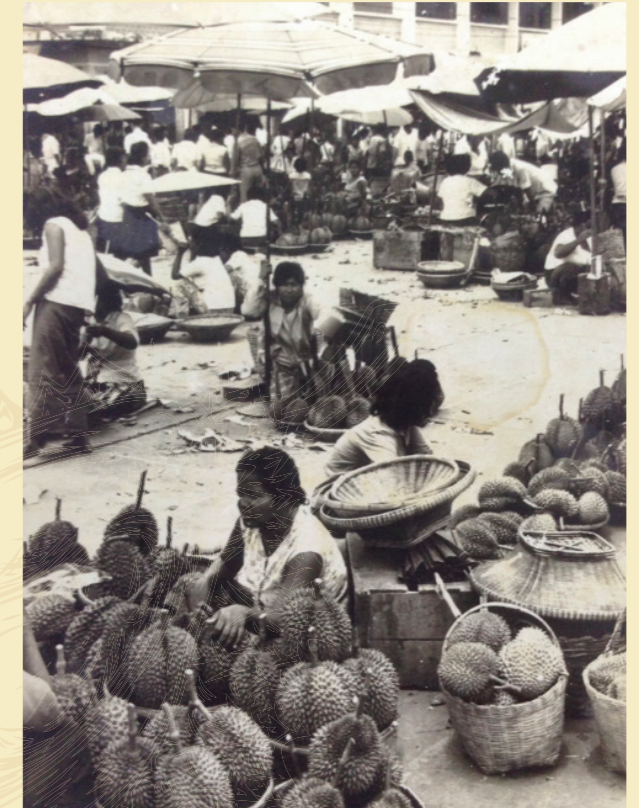
Nonthaburi Province has a long-standing reputation since the Ayutthaya period for its fertile orchards. It is an important source of tropical fruits, especially the durian varieties that is known for the uniqueness in quality. Although there has been some classification of durian varieties in Thailand before by both morphology and biomolecular technology, that can be considered as the very few studies and is not yet complete. At the same time, climate change, which has reduced productivity, and the encroaching development of the city have altered the farmers' lifestyle, causing the missing gap of the successors and their lack of knowledge and understanding of the farming management to the extent of the demolition of the durian orchards. Those are the important causes that have vanished the once diverse varieties of durians. The loss of durian farming wisdom, ecosystems and genetic resources will also threaten the food security and the economy of Thailand that mainly relies on agribusiness.

Every district of Nonthaburi Province has planted durian trees in several sub-districts, namely, Muang District, Bang Kruai District, Bang Bua Thong District, Bang Yai District, Pakkret District and Sai Noi District, with the most planting area in Bang Krang

แต่ก็นับได้ว่ามีการศึกษาน้อยมาก และยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ในขณะเดียวกันการปรับเปลี่ยนสภาพภูมิอากาศซึ่งทำให้ผลผลิตน้อยลง การพัฒนาเมืองที่รุกกล้าเข้าไปทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตชาวสวนขาดช่วงทายาทผู้สืบทอดความรู้ความเข้าใจในการจัดการสวน จนถึงกระทั่งการรื้อทำลายสวนทุเรียน เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้พันธุ์ทุเรียนที่เคยมีหลากหลายเริ่มสูญหายไป การสูญเสียภูมิปัญญา ระบบนิเวศ และทรัพยากรพันธุกรรมจะเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางอาหารและเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งพึงพาดูธุรกิจการเกษตรเป็นหัวใจสำคัญ

ในจังหวัดนนทบุรีมีพื้นที่ที่มีการปลูกทุเรียนหลากหลายพันธุ์ในหลายตำบลในทุกอำเภอ ได้แก่ อ.เมือง, อ.บางกรวย, อ.บางบัวทอง, อ.บางใหญ่, อ.ปากเกร็ด และ อ.ไทรน้อย โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ต.บางกร่าง ในเขต อ.เมือง พื้นที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงอย่างต่อเนื่องจาก ๓,๕๕๗ ไร่ ในฤดูกาลผลิต พ.ศ.๒๕๕๙/๕๐ (กรมการค้าภายใน, ๒๕๕๕) เหลือเพียงประมาณ ๒,๙๔๑ ไร่ ในปี พ.ศ.๒๕๕๔ และมหาอุทกภัย พ.ศ.๒๕๕๔ ได้สร้างความเสียหายรุนแรงต่อพื้นที่สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีที่ปัจจุบันคงเหลืออยู่เพียง ๔๓ ไร่ (ประชาชาติธุรกิจ online, ๒๕๕๕)

Subdistrict of Mueang District. The durian tree planting area in Nonthaburi Province has decreased continuously from 3,457 rai in the production season 2006/2007 (Department of Internal Trade, 2012) to 2,941 rai in 2011. The great flood in 2011 severely damaged the durian farming area in Nonthaburi Province, leaving behind only 43 rai at present (Prachachat Business Online, 2012).

Farmers with long experience have selected durian varieties in the traditional orchards in various localities of Nonthaburi Province. Some pristine gardens may have dozens of durian varieties. They can be regarded an invaluable genetic base that should be preserved as a cost in the systematic durian variety modification and as a response to cope with the climate change in the future.

พันธุ์ทุเรียนในสวนแบบดั้งเดิม ในท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น สวนหลายแห่งในจังหวัดนนทบุรีได้ผ่านการคัดเลือกโดยเกษตรกรผู้มีประสบการณ์มาเป็นเวลายาวนาน สวนที่เก่าแก่บางแห่งอาจมีพันธุ์ทุเรียนมากมายหลายสิบพันธุ์ ซึ่งจัดว่าเป็นฐานพันธุกรรมที่ประเมินค่ามิได้ และควรได้รับการอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นต้นทุนในการปรับปรุงพันธุ์ทุเรียนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต

ทุเรียนพันธุ์ปลูกของประเทศไทยจากทั้งหมด ๑๗๔ พันธุ์ เป็น ๖ กลุ่มพันธุ์ คือ กลุ่มกบ กลุ่มหลวง กลุ่มก้านยาว กลุ่มกำป็น กลุ่มทองย้อย และกลุ่มเบ็ดเตล็ด โดยใช้ลักษณะรูปร่างใบ ลักษณะปลายใบ ลักษณะฐานใบ ลักษณะทรงผล และรูปร่างของหนามผล ซึ่งเชื่อว่าเป็นลักษณะที่ค่อนข้างคงที่ ไม่แปรปรวนไปตามสภาพแวดล้อม

There are 174 planting durian varieties in Thailand in 6 groups, which are: Gop group, Luang group, Gan Yao group, Gam Pan group, Thong Yoi group, and miscellaneous group. The group classification is made on the leaf shape, the leaf tip, the leaf base, the fruit shape and the shape of fruit thorns, which are believed to be a relatively stable trait without deviation by the environment.

พื้นที่ปลูก

ในปัจจุบันพื้นที่เพาะปลูกหลักของทุเรียนจะอยู่ในแถบภาคตะวันออก และภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ จันทบุรี ระยอง ชุมพร สุราษฎร์ธานี และยังพบพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนกระจายตามภูมิภาคต่างๆ อีกด้วย

Planting Expanses

At present, the main durian cultivation extent is in the eastern region and the southern part of Thailand, namely Chanthaburi, Rayong, Chumphon, as well as Surat Thani, and scatters in various regions as well.

Thailand is the main country that exports durian to foreign markets such as China, Hong Kong, the United States, Australia, Russia, the Netherlands, Taiwan, etc.

In terms of the trade of Thai durians in the world market, Thailand has exported both fresh durian and processed durian such as sweetened durian paste and dried durian. The exported durian has mainly come from Chanthaburi and Chumphon Provinces while the one for domestic consumption from many areas. Monthong variety has accounted for 65 percent of the total durian production. It is a popular variety in both the domestic and the international markets. Regarding the domestic market, many other varieties are in great demand, whether it is Cha Nee, Gan Yao or Gra Dum varieties.

The durian planting sphere in Nonthaburi are consisting of small plantations when compared with the most planting terrains in other provinces such as Chanthaburi, Rayong and Trat.

In addition, the total planting breadth of Nonthaburi Province is also small, hence actuating a little productivity, only 0.1 percent of the total output of the country.

ประเทศไทยเป็นประเทศหลักที่ส่งออกทุเรียนไปยังตลาดต่างประเทศ เช่น จีน ฮองกง สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย รัสเซีย เนเธอร์แลนด์ ไต้หวัน เป็นต้น

ด้านการค้าของทุเรียนไทยในตลาดโลกพบว่าประเทศไทยส่งออกทั้งทุเรียนสดและทุเรียนแปรรูปต่างๆ เช่น ทุเรียนกวน ทุเรียนอบแห้ง ทุเรียนที่ส่งออกนั้น ส่วนใหญ่มาจากพื้นที่ผลิตในแถบจังหวัดจันทบุรี ชุมพร เป็นหลัก ส่วนการบริโภคภายในประเทศก็มาจากแหล่งผลิตในหลายๆ พื้นที่ พบว่าพันธุ์หมอนทองมีปริมาณร้อยละ ๖๕ ของผลผลิตทุเรียนทั้งหมด เป็นพันธุ์ที่นิยมทั้งตลาดในและต่างประเทศ สำหรับตลาดภายในประเทศยังพบว่าอีกหลายสายพันธุ์ที่เป็นที่ต้องการของตลาดไม่ว่าจะเป็นพันธุ์ชะนี ก้านยาว หรือกระดุม

พื้นที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีเป็นส่วนขนาดเล็กมีพื้นที่ถือครองไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่ในจังหวัดอื่นๆ เช่น จันทบุรี ระยอง ตรัง นอกจากนี้พื้นที่ปลูกรวมของจังหวัดนนทบุรีทั้งหมดก็มีปริมาณน้อยเช่นกัน ทำให้ปริมาณผลผลิตของจังหวัดนนทบุรีมีน้อยมากเพียงประมาณร้อยละ ๐.๑ ของปริมาณผลผลิตทั้งประเทศ

สภาพสวน

ในจังหวัดนนทบุรีเป็นสภาพสวนแบบยกร่องขนาดเล็ก ประกอบด้วยหลายร่องในแต่ละชนิด ซึ่งทุกร่องสวนจะมีร่องน้ำที่ออกแบบให้เชื่อมโยงถึงกันหมด และเชื่อมต่อไปยังลำรางสาธารณะรอบๆ แปลงปลูก (ชนิด) ซึ่งลำรางสาธารณะขนาดเล็กนี้ นอกจากจะใช้เพื่อการบริหารจัดการน้ำให้เหมาะสมกับความต้องการของต้นทุเรียนและสภาพแวดล้อมแล้ว ยังใช้เพื่อเป็นแนวแบ่งพื้นที่สวนอีกด้วย ดังนั้น ในสภาพดินของจังหวัดนนทบุรีซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่ม มีระดับน้ำใต้ดินสูง เป็นดินเหนียวที่มีการระบายน้ำไม่ดี ซึ่งทำให้การปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีจำเป็นต้องทำโคก เพื่อเพิ่มพื้นที่ในการดูน้ำให้แก่ต้นทุเรียน และมีการขยายขนาดโคกทุกปี เพื่อให้ต้นทุเรียนมีพื้นที่สำหรับการดูน้ำ และธาตุอาหารมากเพียงพอต่อความต้องการของต้นทุเรียนที่เพิ่มขึ้น จะเห็นได้ว่าแนวคิดการทำสวนที่เป็นภูมิปัญญาสะสมมานั้น สอดคล้องกับ

Orchard Conditions

In Nonthaburi Province, orchards are small and hold several water trenches that were designed to be connected to each other and to the public canal around the planting plot. This small public stream is used to manage the water to suit the needs of the durian trees and the environment and serves as the fence that divides the orchards. Hence, the soil in Nonthaburi Province, which is plain with clay and poor water drainage and with high groundwater level, confines the farmers to build the soil mound for the durian trees

ลักษณะความต้องการของต้นทุเรียน มีการปรับสภาพแวดล้อมในระบบดินให้เหมาะสม

แนวคิดการจัดทำสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมจะเหมือนกัน คือจะต้องบริหารจัดการน้ำให้เหมาะสม โดยต้องปลูกต้นทุเรียนบนร่องสวนที่มีการยกโคก และทำร่องน้ำเพื่อควบคุมระดับน้ำใต้ดินให้มีปริมาณน้ำและมีการถ่ายเทอากาศภายในบริเวณโคกสัมพันธ์กับสภาพฟ้าอากาศ ปริมาณน้ำฝนและฤดูกาล ดังนั้น จะให้ความสำคัญกับการระบายน้ำออกจากโคกดินอย่างรวดเร็ว ด้วยการทำแนวน้ำไหลออกบริเวณรอบโคกปลูก และการควบคุมระดับน้ำในร่องน้ำ ให้ต่ำกว่าระดับพื้นดินบนร่องเสมอ ด้วยการทำประตูกันทางเชื่อมที่ติดต่อกับลำรางสาธารณะ และติดตั้งระบบปั๊มเพื่อสูบน้ำเข้า หรือดูน้ำออกร่วมกับประตูน้ำ

to have more area to absorb the water. The size of the soil mound is enlarged every year to allow more water and nutrition absorption to much of the demand of the durian trees. Such farming concept has been a long accumulated wisdom in line with the needs of the durian trees together with the proper environmental adjustment in the soil system.

The overall notion of durian farming in Nonthaburi Province is the same. That is, the farming needs proper water management, the planting of durian tree on the mounded land, the making of water trenches to control the underground water level, and the good air circulation over the mound in relation to the weather, rainfall volume and the seasons. Quick water drainage from the soil mound is important. It is done by making the water lines to flow water off the planting mound and by controlling the water level in the trenches below the ground level by the watergate at the public stream coupled with the installation of a pump system that can lead the water in or out.

การให้ปุ๋ยของสวนในจังหวัดนนทบุรี จะเน้นความสำคัญของการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หมักจากใบทองหลางและดินโคลน การปลูกบนโคกจะต้องขยายพื้นที่ดินสำหรับการหาธาตุอาหารของรากทุเรียน จึงต้องเพิ่มปริมาณพื้นที่รากโดยการขยายโคก ภูมิปัญญาชาวสวนที่สั่งสมมาจึงใช้เทคนิคการลอกท้องร่องเป็นงานประจำทุกปีเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

สภาพฟ้าอากาศในสวนจังหวัดนนทบุรี เช่น อุณหภูมิสูงในฤดูร้อน ชาวสวนสมัยโบราณมีกุศโลบายในการแก้ปัญหา โดยการปลูกทุเรียนร่วมกับต้นทองหลาง ซึ่งพืชชนิดนี้จะมีการเจริญเติบโตเร็ว มักพบว่าปลูกอยู่ริมร่องน้ำ ซึ่งไม่ได้แย่งพื้นที่การรับแสงของต้นทุเรียน แต่จะช่วยพรางแสงให้แก่ผลทุเรียนได้ จึงเป็นประโยชน์อีกด้านหนึ่งของพืชชนิดนี้

พันธุ์ทุเรียนนนท์

สวนของจังหวัดนนทบุรีมีพันธุ์ทุเรียนในแต่ละสวนเป็นพันธุ์การค้าเพียง ๑-๒ พันธุ์ และมีปริมาณต้นต่อพันธุ์ไม่มากนัก ในแต่ละสวนยังมีทุเรียนพันธุ์อนุรักษ์อื่นๆ อีกหลากหลายสายพันธุ์ปลูกอยู่รวมกันในจำนวนน้อย

Fertilizing the durian orchards in Nonthaburi Province emphasizes on the use of organic fertilizers made from the fermentation of Thong Lan leaves and mud. The planting on the soil mound must be expanded for the durian tree roots to seek more nutrients. Therefore, the local wisdom has taught the farmers to deepen the water trenches annually to solve such problems.

The weather in Nonthaburi Province such as high temperature in the summer has educated the farmers to plant the durian tree under Thong Lang tree. Thong Lang grows fast and mostly are planted on the trench bank, which thus does not compete to steal the sunlight from the durian tree but rather provide shade to it. That is another benefit of this plant.

Durian of Nonthaburi Varieties

Each durian orchard in Nonthaburi Province has only 1-2 commercial varieties and small volume of trees per variety. Other conserved durian varieties have been grown there as well but only a couple of trees per variety. The durian farming area of each farmer is only 2-10 rai, and thus the yield rate in each time is small. The durian farmers collect the fruits only when that one is ripe; and thus that is labor-intensive daily. The durian

เพียง ๑-๒ ต้นต่อพันธุ์ประกอบกับพื้นที่ผลิตของเกษตรกรแต่ละรายมีปริมาณน้อยเพียง ๒-๑๐ ไร่ ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวจากต้นในแต่ละครั้งไม่มากนัก ประกอบกับชาวสวนจะเก็บผลผลิตก็ต่อเมื่อทุเรียนแต่ละผลแก่เท่านั้น ทำให้ต้องใช้แรงงานเก็บเกี่ยวทุกวัน ซึ่งแหล่งปลูกทุเรียนของจังหวัดนนทบุรี อยู่ใกล้ตลาดกรุงเทพฯที่มีการคมนาคมสะดวกมาก ประกอบกับมีการประชาสัมพันธ์ โดยเน้นการขายทุเรียนพันธุ์อนุรักษ์ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีปริมาณผลผลิตน้อยที่ไม่ใช่พันธุ์การค้าเหมือนเขตปลูกทุเรียนในภาคอื่นๆ เป็นการดึงเอาจุดเด่นของพันธุ์ทุเรียนนนท์ออกมา ทำให้แนวทางการตลาดเปลี่ยนไปราคาผลผลิตทุเรียนจากนนทบุรี จึงพลิกกลับมามีราคาสูง และเป็นที่ต้องการของลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูงมาก จนกลายเป็นระบบการตลาดที่ชาวสวนเป็นผู้กำหนดราคาเอง และทำให้วิถีการปลูกทุเรียนของจังหวัดนนทบุรี มีความมั่นคงได้

ภูมิปัญญาในการทำสวนของชาวนนทบุรี ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมานั้น เป็นวิธีการปลูกพืชที่ผ่านการปรับเปลี่ยนมาอย่างยาวนานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทั้งในระดับใต้ดินและเหนือดิน ทั้งมีความเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมรอบต้นพืชตามการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลในรอบปี นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับความต้องการและลักษณะนิสัยการเจริญเติบโตของทุเรียนได้อย่างลงตัว พิถีพิถัน และเอาใจใส่ อันถือเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากการปลูกทุเรียนในภาคอื่นๆ ของประเทศไทย

cultivation area of Nonthaburi Province is close to Bangkok markets by the very convenient transportation. The public relations of Nonthaburi Province have focused on the sale of the durians of its conserved varieties that are dissimilar to the commercial varieties of other regions. However, those conserved varieties give out just small output and thus has been the highlight and changed the marketing approach. The durian outputs of Nonthaburi Province, therefore, have priced highly and are in great demands of the consumers with high purchasing power. That has eventually been the marketing system of the prices determined by the farmers and has secured the durian tree growing in Nonthaburi.

The farming wisdom of Nonthaburi people have been inherited between generations. It is a method of plant growing that has been modified for a long time in reply to the environment in the under and above ground level. The method is suitable for the plant surroundings as per the seasonal changes of the year. In addition, it is perfectly in line with the needs and behavior of the durian tree growth, which is considered unique from the durian cultivation in other regions of Thailand.

การอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์

๑. รูปแบบการทำสวนทุเรียนนนท์

การทำสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีนั้นนิยมทำกันแบบยกร่อง เพราะเป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำลำคลอง แตกต่างจากการปลูกทุเรียนในพื้นที่อื่น การปลูกทุเรียนนนท์นิยมเตรียมหลุมปลูกแบบยกโคกให้สูงจากพื้นดิน ถึงแม้ว่าจะยกร่องสวนอยู่แล้วก็ตาม แต่การยกโคกนี้ไม่ได้เอาดินที่อื่นมาทำโคก เพียงแต่เอาดินตรงบริเวณที่ต้องการจะปลูกทุเรียนนั้นมาพูนให้สูงเป็นโคก การยกโคกเพื่อระบายน้ำออก เมื่อฝนตกหรือเวลารดน้ำจะได้ไม่ท่วมขังและการถ่ายเทอากาศดีขึ้น เพราะดินในจังหวัดนนทบุรีที่ทำสวนทุเรียนเป็นดินเหนียว การระบายน้ำในสวนจึงมีความสำคัญมาก นอกจากการระบายน้ำที่ดีแล้ว การทำร่องสวนนี้ยังสามารถใช้กักเก็บน้ำในช่วงฤดูแล้งได้ด้วย ถึงแม้ว่าทุเรียนจะไม่ใช่พืชที่ชอบน้ำ แต่ก็ขาดน้ำไม่ได้ เนื่องจากระบบรากของทุเรียนไวต่อการเปลี่ยนแปลงของน้ำมาก ไม่ว่าจะเป็นการขาดน้ำ การได้รับน้ำมากเกินไป หรือแม้กระทั่งค่าความเค็มของน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป ล้วนแต่ส่งผลต่อต้นทุเรียนได้อย่างรวดเร็ว (สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี, ม.ป.ป.; กรมวิชาการเกษตร, ๒๕๕๗)

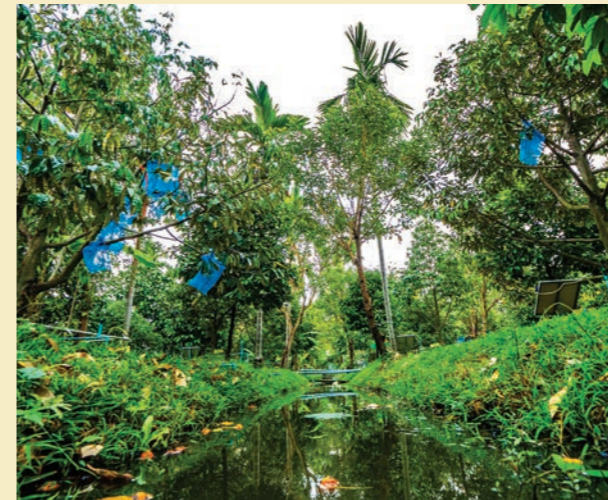
การดูแลทุเรียนตั้งแต่เริ่มปลูกนั้นต้องดูแลเอาใจใส่อย่างละเอียดทุกขั้นตอน ชาวสวนนนท์หลายคนกล่าวว่า “การปลูกทุเรียนของสวนนนท์เหมือนกับมีลูกอ่อน ต้องการการดูแลเอาใจใส่ยิ่งกว่าทารกเสียอีก” ชาวสวนนนท์ต้องเข้าสวนทุกวันเพื่อดูแลทุเรียนทุกต้นอย่างทั่วถึง รวมถึงพรรณไม้อื่นในสวนที่ปลูกแซมร่องสวน ไม่ว่าจะเป็นมังคุด มะไฟ มะม่วง มะปราง

Conservation of Nonthaburi Durian Orchards

1. Styles of Nonthaburi Durian Farming

Durian farming in Nonthaburi Province is popularly done in the water-furrow and ridge style because the ground is plains along the canals and the river. That is different from durian cultivation in other areas. Nonthaburi durian trees are planted on the mound raised high above the ground level, even though the ground is high from the water trench. The soil used to make the mound comes from that around the planting area. The mound is meant to release water off during the rainy weather or during watering to prevent water logging and to better air ventilation. This is because the soil in Nonthaburi Province is clay; drainage is therefore very important. Water furrows in the orchard can also store water during the dry season. Although durian tree does not much like water; but it cannot lack water because of its root sensitivity to the water change. Receiving too high amount of water or lacking water or even the changing salinity level of the water can quickly affect the durian trees. (Nonthaburi Provincial Agricultural Office, Mor Por Por; Department of Agriculture, 2004).

Taking care of durian trees, starting from the

planting, requires watchful care in every step. Many Nonthaburi farmers said, “Growing durians trees in Nonthaburi is like having a baby. The durian trees even need more care than a baby does.” Nonthaburi farmers must enter the orchard daily to thoroughly take care of every durian tree including other intercrops that are planted within, whether it’s mangosteen, Ma Fai, mango, Ma Prang, banana, betel, pepper and any other plant, and another indispensable perennial tree there is Thong Lang to provide shade for the newly planted durian shoots and to serve as a hold for pepper and betel trees. Thong Lang is in the legume family; so, it helps nourish the soil, especially when its falling leaves becomes a natural fertilizer for the durian trees. The gradually decomposed Thong Lang leaves increase the soil space and thus directly affect the structure of the soil, making the sticky soil be airy and rush off the water well.

กล้วย พลู พริกไทย และพืชพรรณอื่นๆ อีกมากมาย แต่จะมีไม้ยืนต้นอีกชนิดหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในสวนทุเรียนนนท์ คือทองหลาง เป็นต้นไม้ที่ปลูกไว้แซมร่องในสวนทุเรียนนนท์ เพื่อเป็นร่มเงาให้กับต้นทุเรียนปลูกใหม่เป็นค้ำให้กับพริกไทยและพลู ทองหลางยังเป็นพืชตระกูลถั่วที่มีส่วนช่วยบำรุงให้ดินดี โดยเฉพาะเมื่อใบทองหลางร่วงหล่นลงมาจะเป็นปุ๋ยธรรมชาติให้แก่ต้นทุเรียนในสวนและการย่อยสลายอย่างช้าๆ ของใบทองหลางจะทำหน้าที่ในการเพิ่มช่องว่างในดินได้เป็นอย่างดี ส่งผลโดยตรงกับโครงสร้างของดิน ทำให้ดินที่แน่นเหนียว โปร่งและระบายน้ำได้ดีขึ้น

ปัจจุบันเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามามีบทบาทกับมนุษย์ในทุกเรื่อง รวมถึงการทำสวน ชาวสวนนนท์ เพียงแต่นำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้บ้าง แต่ก็ยังคงใช้วิธีที่ทำกันมาแต่โบราณในสวนราชาไม้ผลของพวกเขา เช่น การรดน้ำ แม้จะมีระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ ระบบน้ำหยด ที่ช่วยให้การทำสวนง่ายขึ้น ชาวสวนก็มีการวางระบบน้ำเพื่อทุนแรงบางส่วนเท่านั้น แต่ก็ยังคงใช้เครื่องรดน้ำด้วยแรงงานในทุกสวน เพื่อให้แน่ใจเรื่องการควบคุมปริมาณน้ำของต้นทุเรียนได้อย่างแม่นยำในทุกๆ ระยะ ตั้งแต่บำรุงต้น ออกดอก ติดผล จนถึงเก็บเกี่ยว หรือแม้แต่การเพิ่มผลผลิตให้กับต้นทุเรียน การตัดดอกของทุเรียนในจังหวัดอื่นๆ สามารถเพิ่มผลผลิตให้กับทุเรียนเป็นจำนวนมาก แม้ว่าจะมีบางส่วนในจังหวัดนนทบุรีทำการตัดดอก ก็ต้องมีการเลือกจับคู่พันธุ์ที่เหมาะสมในการตัด และมีการตัดผลส่วนเกินออกเพื่อบำรุงผลให้สมบูรณ์ที่สุด และต้องใช้เทคนิคและประสบการณ์เฉพาะบุคคล จึงจะทำให้ผลผลิตออกมาสมบูรณ์ เพราะชาวสวนส่วนใหญ่เชื่อว่าการตัดดอกทำให้ผลทุเรียนไม่มีคุณภาพและไม่อร่อย จึงนิยมให้มีการผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ โดยอาศัยค้างคาวเป็นตัวช่วยผสมเกสรตามแบบฉบับดั้งเดิม แต่ในปัจจุบันมีการเลี้ยงชันโรงไว้ในสวน เพื่อช่วยผสมเกสรอีกแรง แต่ก็ยังนับว่าเป็นวิธีทางธรรมชาติ

Current technologies are playing important role to human beings in every issue. This includes farming. Farmers in Nonthaburi have mainly done the traditional farming with some aids of modern technology. Watering, even though by an easier farming method like a sprinkler system and a drip irrigation system, is being still labor-intensive to ensure the precise control of the water content at all stages, from nourishing the trees, flowering, fruiting to harvesting. Like the durian farming in other provinces, some durian orchards in Nonthaburi increase the fruit yields by using the flower-brushing method in the pollenating process. It requires the selection of the proper variety pairs and the cutting-off the excess fruits to keep the remaining ones nourished much as possible. This is the individual technique upon experiences. Most farmers in Nonthaburi however have believed that the flower-brushing method gives out low quality and distasteful durian fruits. They have preferred the natural breeding mechanism that needs bats as a vehicle of flower pollenating. Presently, farmers are raising stingless bees in their orchards to help mixing the pollens. But it still counts as a natural method.

2. Methods of Durian Fruit Harvesting

Picking durian fruits is generally divided into two methods: letting them drop naturally and cutting them off. The local durian fruits that have poor flesh are

๒. วิธีการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนนนท์

การเก็บทุเรียนโดยทั่วไป แบ่งเป็น ๒ วิธี คือ ปล่อยให้หล่นเองตามธรรมชาติและการตัดผล สำหรับทุเรียนพื้นที่เนื้อไม่ดี เป็นทุเรียนปลูกลงจากเมล็ด ต้นสูงเรียกว่า “ทุเรียนโบราณ” หรือต้นสูงเกินไป ส่วนการตัดผลมักใช้กับทุเรียนพันธุ์ดีทั่วไปทำให้ขายได้ราคาดี

แต่กับทุเรียนนนท์ทุกผล ใช้วิธีการตัดเพียงอย่างเดียว เนื่องจากทุเรียนนนท์นั้นขายดีราคาต่อผล โดยมีความสมบูรณ์และสวยงามเป็นอีกหนึ่งเกณฑ์ในการประเมินราคา ดังนั้นการตัดผลทุเรียนจะตัดวิธีใดก็ได้ ให้ทุเรียนได้รับการกระทบกระเทือนน้อยที่สุด เมื่ออายุการเก็บเกี่ยวผลผลิตนับตั้งแต่ดอกบานครบกำหนดเวลาแล้ว ชาวสวนจะต้องทำการตรวจสอบความแก่ของทุเรียนแต่ละผลเสียก่อน โดยบางส่วนจะทำการสุ่มตัดทุเรียนลงมา ๑ ผล เพื่อดูว่าแก่เต็มที่หรือยัง ถ้าแก่แล้วจะทยอยตัดเพื่อจำหน่าย แต่หากยังไม่แก่พอชาวสวนจะมีประสบการณ์ในการคาดคะเน

grown from seed and has high tree are called “ancient durian” or tall tree. Fruit cutting is generally used with good durian varieties, making them saleable at high prices.

Every Nonthaburi durian fruit uses the cutting method only because it is sold at a price per fruit. The completeness and beauty of the durian fruit is another criterion of price assessment. Therefore, cutting off the durian fruit can be made in any way that least affects it. From the flowering stage to the fruit maturity stage and to the harvesting stage, the farmers must check the durian maturity. Some orchards randomly cut one fruit down to examine its ripeness. If it ripens, gradual cutting will be carried out. In case of unripen fruits, farmers have had the experience in making the prediction as to when to cut the fruits in this lot off. The farmer in other orchards may climb up.

ว่าอีกทีวัน ทุเรียนรุ่นเดียวกันนี้จะสามารถตัดได้หรือบางส่วน ชาวสวนจะป็นขึ้นต้นทุเรียนเพื่อใช้น้ำติดฟังเสียงทุเรียนผลนั้นๆ ว่าแน่นหรือหลวมและมีอุปกรณ์ ได้แก่ มีด เชือก รอก ตะกร้า มีดติดปลายไม้รอก ตะกร้ารองรับสำหรับสอยผลทุเรียนปลายกิ่ง เป็นต้น

Durian tree to flick the fruit by his finger in a test of whether the fruit texture is tightened or loosen. He has the equipment such as a knife, rope, hoist, basket, knife attached to the end of a long stick, and a support basket to pick off the durian fruit at the end of the branch, for instance.

Cutting durian fruit begins from tying a knife to the end of a wooden stick, using the rope linked with a pulley (to fetch the branch), tying a knot at the rope end and clasping it to bind the durian fruit stem under the stem joint, and making the knot tie with the rope that will fall to the ground. Then the rope will loosen itself. There may be banana leaves to cushion the durian fruit. Some orchards may not tie the knot at the fruit stem but may use the fruit basket and let it flow down. Each orchard has slightly different cutting methods as per its expertise. (Kasem, 2014)

After cutting from the trees, durian of Gra Dum and I-Luang varieties will be ripe within 3 nights (3 days); but those of Cha Nee and Sao Chom (Saowa Ratcha Net) varieties will be ripe within 4 nights. Those of Gan Yao variety will be ripe within 4 nights (leaving it too ripe will be dashing). Monthong variety will ripen within 5 nights. The durian fruits cut from the trees should be

การตัดผลทุเรียนจะเริ่มที่การผูกมีดไว้กับปลายไม้ไผ่หรือไม้รอก แล้วใช้เชือกที่มีรอก (เกี่ยวกิ่ง) ปลายเชือกผูกเป็นปมแล้วพันขั้วทุเรียนใต้ปลิง ให้ปมขัดกับเชือกที่จะโรยลงมาสู่พื้นดิน (หลังร่องสวน) แล้วเชือกจะคลายหลุดเอง ไม่ต้องแก้มีด โดยมีใบตองรองผลทุเรียน หรือบางส่วนอาจไม่ใช้เชือกพันขั้วแต่อาจใช้ตะกร้ารองผลไว้แล้วโรยลงมา ซึ่งแต่ละสวนจะมีวิธีที่แตกต่างกันไปบ้างเล็กน้อย ตามความถนัดของแต่ละสวน (เกษม, ๒๕๕๗)

ทุเรียนพันธุ์กระดุม อีลวง ที่ตัดมาแล้วจะต้องสุกไม่เกิน ๓ คืน (๓ วัน) ส่วนพันธุ์ชะนี สาวขม (สาวราชเนตร) ตัดมาแล้วจะต้องสุกไม่เกิน ๔ คืน พันธุ์ก้านยาวตัดมาแล้วจะต้องสุกไม่เกิน ๔ คืน (หากปล่อยให้แก่เกินไปจะห้าว) พันธุ์หมอนทอง ตัดมาแล้วจะต้องสุกไม่เกิน ๕ คืน ข้อสังเกตทุเรียนที่ตัดมาควรตีกลองสุ่มไว้ ไม่ควรเอาผ้าคลุมเพราะจะทำให้ขั้วเน่าและปลิงหลุด ทุเรียนสวนเวลาจำหน่ายต้องมีปลิงติดอยู่กับขั้วเวลาสุกแล้วปลิงจะยังไม่หลุด จึงถือว่าทุเรียนที่ตัดมาได้คุณภาพ

piled up rather than covered with cloth because that will rotten the stem and the stem joint will get off. During sale, a good quality durian fruit should have the stem joint even even when it ripens.

๓. วิธีการอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนนนท์

จังหวัดนนทบุรีที่ได้ชื่อว่าเป็นถิ่นฐานเกษตรกรรมชาวสวนผลไม้ที่เก่าแก่ ดินดี มีชื่อในเรื่องผลไม้มานานชนิด โดยเฉพาะทุเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก เป็นที่นิยมของผู้บริโภคและสามารถทำรายได้ให้เจ้าของสวนเป็นจำนวนมาก แต่จากเหตุการณ์น้ำท่วมในหลายๆ ปีที่ผ่านมา และน้ำท่วมครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ สวนทุเรียนนนท์ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก

ด้วยชาวสวนหลายคนเป็นผู้สูงอายุ ถึงแม้ว่าร่างกายยังแข็งแรงดี แต่การทำสวนก็นับเป็นงานหนักเกินกว่าที่จะเริ่มต้นใหม่ได้เหมือนตอนที่อายุน้อย บางสวนที่ลูกหลานรับช่วงต่อก็นับว่าเป็นโชคดี แต่บางสวนที่ลูกหลานละทิ้งการทำสวนก็ต้องเปลี่ยนอาชีพ เนื่องจากการปลูกทุเรียนขึ้นมาใหม่ต้องใช้เวลา ๔-๗ ปีเลยทีเดียว กว่าทุเรียนเหล่านั้นจะกลับมาให้ผลผลิตอีกครั้ง และมีสวนอีกจำนวนมากที่ถูกรื้อถอนโดยการขยายที่อยู่อาศัยและชุมชน ด้วยราคาที่ดินที่สูงมาก

3. Methods for Conservation of Nonthaburi Durian Varieties

Nonthaburi Province is known as an old fruit orchard base that has good soil settlement and is famous in having a wide variety of fruits, especially the famous durian fruits that are popular among consumers and can generate huge income for the owners of the orchards. The floods in the passing years and the great flood in 2011 have severely damaged Nonthaburi durian farms.

A large number of farmers are aging and even though having good health, farming is so much hard work for an old person to start once again. Those aged people may be lucky if they have kids to take after the damaged orchards. Other farms have been abandoned by the kids of those aging people and the old have to change their jobs because growing durian trees takes 4-7 years before reaping the yield. And many more gardens have been encroached on by the expansion of the housing and communities thanks to the very high land prices. Many people have decided to sell the orchards. Those are the reasons why durian populations have been reducing quickly and the remaining durians in Nonthaburi Province are thus rare to find.

The loss of various durian varieties in Nonthaburi Province, therefore, is a problem in need of urgent corrective actions. In 1993, Princess Maha Chakri Sirindhorn expressed her intent during her transit over Nonthaburi

เป็นเหตุผลที่ทำให้หลายคนตัดสินใจขายที่ดินสวนจึงเป็นอีกสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ประชากรทุเรียนลดลงอย่างรวดเร็ว ทุเรียนที่เหลืออยู่ในจังหวัดนนทบุรีจึงกลายเป็นผลไม้หายาก

การสูญหายของพันธุ์ทุเรียนของจังหวัดนนทบุรี จึงเป็นเหตุที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชปรารภถึงการเสด็จพระราชดำเนินผ่านทางจังหวัดนนทบุรี ซึ่งพระองค์ทอดพระเนตรเห็นพันธุ์ไม้เก่ายังมีอยู่มาก บางพันธุ์อาจยังคงมีลักษณะดีอยู่ เช่น ทุเรียน แต่สวนเหล่านั้นกำลังจะเปลี่ยนสภาพไป จึงทรงหวังว่าพันธุ์ไม้เหล่านั้นจะหมดด้วยเป็นผลให้พันธุ์ทุเรียนพีชจังหวัดนนทบุรีอยู่ในแผนงานของโครงการอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนพีชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

กองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีได้ดำเนินงานร่วมกับ อพ.สธ. โดยปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้สำรวจและเก็บข้อมูลพันธุ์ทุเรียนใน ๖ อำเภอของจังหวัดนนทบุรี ทั้งสิ้น ๔๙ พันธุ์ โดยในช่วงเกิดมหาอุทกภัยปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้มีการตัดยอดกิ่งพันธุ์ ๓๐ พันธุ์ ไปเก็บรักษาพันธุ์ทุเรียนที่ศูนย์พืชสวนจันทบุรี สำหรับนำมาขยายพันธุ์ที่นนทบุรี เมื่อผ่านพ้นวิกฤตการณ์น้ำท่วมไปแล้ว เพื่อให้ทุเรียนนนท์ยังคงอยู่ต่อไป

Province, where she had seen a huge number of old tree varieties and some still had had certain outstanding traits such as durians. But the conditions of those orchards were changing. The Princess's concern about the possible extinction of those plant varieties has put the plant genetics of Nonthaburi Province into the work plans of the Plant Varieties Conservation Project (Por.Sor.Tor.).

The Division of Natural Resources and Environment, Nonthaburi Provincial Administrative Organization, has worked in conjunction with Or Phor Sot Thor. In 2008, surveys were carried out to collect the data of 49 durian varieties in 6 districts of Nonthaburi Province. During the great flood in 2011, those varieties were cut down to 30 and were stored at Chanthaburi Horticultural Center for further propagation in Nonthaburi after the end of the flood crisis in order to keep Nonthaburi durians survive.

๔. ระบบนิเวศในสวนทุเรียนนนท์

สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีเป็นถิ่นของการพัฒนาระบบนิเวศวิทยาทางการเกษตรโดยอาศัยความกลมกลืนของทรัพยากรกายภาพ (Physical resource) ทรัพยากรชีวภาพ (Biological resource) คุณภาพชีวิต (Quality of life) และคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ (Human-use value) ส่งผลให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ของชาวสวนนนทบุรี ที่มีความประณีตในการทำสวน การดำเนินวิถีชีวิต การสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกันโดยมีพื้นฐานของการดูแลรักษาพันธุ์ทุเรียนกว่า ๑๐๐ พันธุ์ คู คลอง ร่องสวน วัด และชุมชนเป็นสำคัญ

แต่เมื่อเกิดนโยบายให้จังหวัดนนทบุรีเป็นเขตที่อยู่อาศัย รองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร จึงเกิดการ

4. The Ecosystems in Nonthaburi Durian Farms

Durian orchards in Nonthaburi Province are the area of agriculturally ecological development that is based on the harmony of physical and biological resources, quality of life and the human-use values. This has brought about the identities of Nonthaburi farmers who do the farming, lead the lives, build the co-living values and culture elaborately upon the basis of preserving more than 100 varieties of durians, ditches, canals, farming furrows, temples and communities mainly.

Upon the emergence of the policy to make Nonthaburi Province a residential area that supports the expansion of Bangkok, durian orchards have changed continually and hence torn the aforementioned 4 components out of balance. (Kasem and Wimonstri, 2012; Kittit and others, 2013)

Nonthaburi is located on the lower floodable central plains thanks to the sediments and minerals taken along the Chao Phraya River by the northern streams. Nonthaburi soils hence have been formed by the deposition of river sediments. Durian plantations in Nonthaburi Province need the furrows to prevent the tidal influence. Fruit orchards in Nonthaburi are usually in a wide area along the canal and river, and they are connected by the farm trenches. On the continuity of the riverside area, farmers have applied the surrounding resources to build the truly sustainable

เปลี่ยนแปลงของสวนทุเรียนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง ๔ ด้านข้างต้นเสียสมดุลไป (เกษม และ วิมลศรี, ๒๕๕๕; กิตติและคณะ, ๒๕๕๖)

นนทบุรีตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างเป็นที่ราบตะกอนน้ำท่วมถึง เพราะได้รับอิทธิพลมาจากน้ำเหนือที่หอบตะกอนดินและแร่ธาตุหลากมาตามแม่น้ำเจ้าพระยาพื้นดินจึงเกิดขึ้นมาจากการทับถมของดินตะกอนแม่น้ำ การทำสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี ต้องยกร่องเพราะอิทธิพลจากน้ำขึ้นน้ำลง สวนผลไม้ในจังหวัดนนทบุรีมักจะถูกตัดตอกกันเป็นบริเวณกว้างเชื่อมต่อกันโดยร่องสวนจากแถบพื้นที่ริมแม่น้ำลำคลอง ความต่อเนื่องของพื้นที่ริมฝั่งตัดแปลงโดยชาวสวนที่มีประสบการณ์ในการนำทรัพยากรรอบบ้านมาสร้างประโยชน์แบบยั่งยืนอย่างแท้จริง (เกษม, ๒๕๕๗)

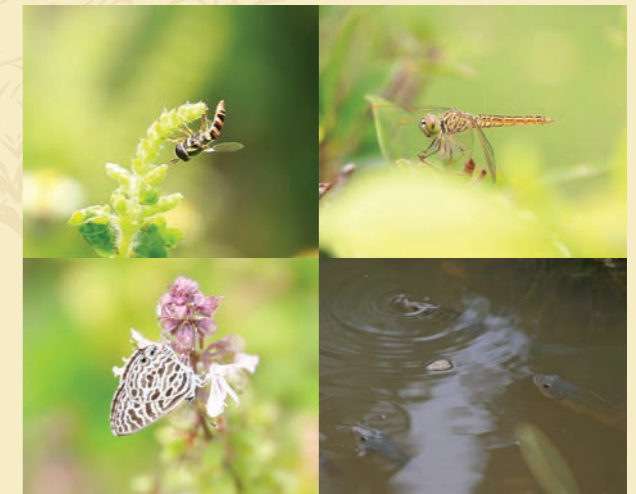
ความอุดมสมบูรณ์ของดินและคุณภาพน้ำจากผลการตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารพืชในดินพบว่าดินในพื้นที่ทำการเกษตรของจังหวัดนนทบุรีมีลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียวเป็นส่วนใหญ่โดยมีค่า pH ของดิน ๔.๒-๖.๖ มีปริมาณอินทรีย์วัตถุในระดับปานกลางถึงสูง มีธาตุฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมในดิน อยู่ในระดับสูงถึงสูงมากและมีธาตุแคลเซียมและแมกนีเซียมสูง ส่วนคุณภาพน้ำนั้น พบว่ามีค่า pH อยู่ในช่วง ๖.๘-๖.๙ ค่า EC อยู่ในช่วง ๐.๕๒-๐.๖๕ dS/m และมีค่าไบคาร์บอเนต (HCO³⁻) อยู่ในช่วง ๒.๙๖-๓.๖๔ meq/liter (กิตติพงษ์และคณะ, ๒๕๕๐)

ระบบนิเวศที่เกิดจากความหลากหลายของพืชปลูกภายในสวนทุเรียนเมืองนนท์ ล้วนมีเหตุผลในการเลือกปลูกของชาวสวนที่สืบทอดภูมิปัญญามาตั้งแต่สมัยโบราณ ต้นไม้แต่ละต้นจะเอื้อประโยชน์ให้แก่กันเองภายในสวน ถึงแม้ทุเรียนจะเป็นพันธุ์ไม้หลัก

benefits. (Kasem, 2014)

The analysis of the plant nutrients in soil indicated that soil in the agricultural areas of Nonthaburi Province was mostly clay with pH values 4.2-6.6. It contained a moderate to high amount of organic matters, phosphorus and potassium in a high to very high level and calcium and magnesium in a high level. The water quality was found to have the pH in the range 6.8-6.9, the EC in the range 0.52-0.65 dS/m, and the bicarbonate (HCO³⁻) in the range 2.96-3.64 meq/liter. (Kittiphong et al., 2007)

The ecosystem that has arisen from the diversity of the plants grown in Muang Nonhtaburi durian orchards has indicated the planting reasons of the farmers who have inherited the wisdom from old times. Each tree benefits one another within the farms even though durian trees are the main plant species.

แต่ไม้อื่นๆ ก็มีบทบาทสำคัญทั้งสิ้น เช่น การปลูกมะพร้าวกันลม การปลูกไผ่ลดอุณหภูมิในสวน การปลูกมะไฟเพื่อให้สวนปลอดวัชพืช และปลูกต้นทองหลางไว้ในสวนทุเรียนนนท์เป็นไม้พี่เลี้ยง นอกจากนี้จะปลูกไว้เพื่อบังแดดบังลมแล้ว ใบทองหลางซึ่งเป็นพืชตระกูลถั่ว เมื่อใบร่วงหล่นลงสู่ท้องร่อง ย่อยสลายในท้องร่องแล้ว นำมาใช้เป็นปุ๋ยทุเรียนได้อย่างดีและช่วยเพิ่มความโปร่งของดิน

หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ชาวสวนจะเริ่มลอกท้องร่อง ใบไม้ที่เน่าเปื่อยและขี้เลนในท้องร่องจะเป็นปุ๋ยชั้นดิน นอกจากนี้ต้นทองหลางยังใช้เป็นค้ำยันดีสำหรับพริกไทยสวนที่ชาวสวนปลูกเพื่อสร้างรายได้ระหว่างรอการเก็บเกี่ยวผลทุเรียน (www.dailynews.co.th/Content/Article)

But other trees have played an important role. For instance, planting coconut trees is to prevent wind, growing bamboo trees to lower the temperature in the farm, growing Mafai trees to keep the farm free from weeds and planting Thong Lang trees in Nonthaburi durian orchard to act as a nanny. In addition to block sunshine and wind, Thong Lang leaves, which are in the legume family, once falling can decompose in the furrows and act as a fertilizer for the durian trees and help increase soil porosity.

After harvesting the produce, farmers will start to peel off the trenches. The rotten leaves and dirt in the ditches can be a fertilizer of good grade. Thong Lang plant can also be a nice hold for the garden pepper that the farmers grow to make money while waiting for durian harvest. (www.dailynews.co.th/Content/Article) In addition, gardening vegetables are also planted to cover the soil on the empty ridge of the furrows. They are edible in the household and are the products for

นอกจากนี้ยังปลูกพืชผักสวนครัวไว้คลุมดินบนสันร่องที่ว่างหรือแคะร่อง นอกจากนี้จะเอาไว้ใช้ในครัวเรือนแล้วยังสามารถเก็บขายเป็นรายได้เสริมอีกด้วย (อังกาบ, ๒๕๔๗; เกษม, ๒๕๕๗)

๕. การตั้งชื่อพันธุ์ทุเรียน

การตั้งชื่อพันธุ์ทุเรียนของชาวสวนสามารถสรุปได้ดังนี้

• ตั้งชื่อตามลักษณะภายนอก

การตั้งชื่อพันธุ์ทุเรียนตามลักษณะภายนอกของผลที่มีรูปร่างลักษณะที่เห็นได้อย่างเด่นชัด ทุเรียนที่จัดอยู่ในประเภทนี้ เช่น พันธุ์ตะเข้ อีบาตร หอยโข่ง ฟักทอง เป็นต้น พันธุ์กบ : ลักษณะของผลทุเรียนเมื่อวางอยู่จะมีรูปร่างเหมือนกบ

พันธุ์ก้านยาว : ความยาวของก้านผลจะมากกว่าทุเรียนพันธุ์อื่นอย่างชัดเจน

• ตั้งชื่อตามลักษณะภายใน

ชาวสวนจะเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกับลักษณะสีเนื้อผลภายในของทุเรียนที่เห็นเด่นชัด เช่น

พันธุ์สารภี : เนื้อของทุเรียนมีสีเหลืองเข้มคล้ายสีดอกสารภี

พันธุ์กะเทย : ทุเรียนพันธุ์นี้มีเนื้อมากแต่เมล็ดลีบ

พันธุ์พวงมณี : เนื้อของทุเรียนมีสีเหลืองคล้ายสีดอกพวงมณี

sale to build extra income. (Angkab, 2004; Kasem, 2014)

5. Naming Durian Varieties

Naming the durian varieties can be summarized as follows.

• Named after appearance.

The names of certain durian varieties take after the distinctive external shape or appearance of the fruit. Durians that are classified in this category are Ta Khe, E-bat, Hoi Khong, Pumpkin, etc.

Gop Variety : The appearance of this durian fruit on a flat place has the shape like a frog.

Gan Yao Variety : The length of the fruit stem is clearly longer than that of other durian varieties.

• Named after the Internal Characteristics.

Farmers will compare the similarity with the internal flesh color of the durian such as

Saraphee Variety : The flesh is dark yellow, similar to the color of the Saraphee flower.

Ga Thoey Variety : This durian flesh has a lot of flesh but withered seed.

Phuangmanee Variety : The flesh of the durian is yellow, similar to the color of Phuangmanee flowers.

• ตั้งชื่อทุเรียนพันธุ์เดิมผสมกับชื่อผู้เพาะ

การตั้งชื่อตามลักษณะของผลทุเรียนมีความยากลำบาก เมื่อทุเรียนพันธุ์ต่างๆ มากขึ้นจึงทำให้มีการตั้งชื่อพันธุ์ทุเรียนโดยการตั้งชื่อพันธุ์เดิมเป็นชื่อต้น และตามด้วยชื่อผู้เพาะ เช่น

พันธุ์กำปั่นตาแพ : ทุเรียนที่เกิดจากการเพาะพันธุ์ทุเรียนกำปั่น ซึ่งมีนายแพเป็นผู้เพาะพันธุ์ใหม่ได้

พันธุ์กบพลเทพ : ทุเรียนที่เกิดจากการเพาะพันธุ์ทุเรียนกบ ซึ่งมีเจ้าคุณพลเทพเป็นผู้เพาะพันธุ์ใหม่ได้

พันธุ์กบเจ้าคุณ : ทุเรียนที่เกิดจากการเพาะพันธุ์ทุเรียนกบ ซึ่งมีพระยาดำเก็จรณภพเป็นผู้เพาะพันธุ์ใหม่ได้

• ตั้งชื่อทุเรียนพันธุ์เดิมผสมกับลักษณะทั่วไปของทุเรียนที่เกิดขึ้นใหม่

การตั้งชื่อทุเรียนลักษณะนี้จะตั้งชื่อตามพันธุ์ทุเรียนที่นำมาเพาะ และตามด้วยลักษณะที่เห็นได้เด่นชัดแตกต่างจากต้นแม่ เช่น

• Named the original variety of durian mixed with the name of the breeder.

Naming durian varieties is difficult. The new varieties may get the name from the original variety as the first name followed by the name of the breeder, such as

Gam Pan Ta Phae Variety : Durian produced by the breeding of Gam Pan durian variety by Mr. Phae as the breeder.

Gop Phon Thep Variety : Durian produced from Gop variety by His Grace Phon Thep as the breeder.

Gop Chao Khun Variety : Durian produced from Gop variety by His Grace Dam Goeng Ronna Phop as the breeder.

• Named the original variety mixed with the general characteristics of the new variety.

This type is named after the cultivated durian variety and followed by the clearly distinctive characteristics that are different from the parent plant, such as

Chat Si Nak Variety : It is a durian grown from Chat variety but its flesh color is like the color of the otter.

Ga Toey Yellow Flesh Variety : It is a durian that was cultivated from Ga Thoey variety but has yellow flesh.

Ga Thoey White Flesh : It is a durian grown from Go Thoey variety but has white flesh. There are also Gop Bai Mai, Gop Ging Khaeng, Gan Yao Big Fruit, etc.

พันธุ์จักรสีนาท : เป็นทุเรียนที่เพาะจากทุเรียนพันธุ์จักร แต่สีเนื้อมีสีเหมือนสีนาท

พันธุ์กะเทยเนื้อเหลือง : เป็นทุเรียนที่เพาะจากทุเรียนพันธุ์กะเทย แต่มีเนื้อสีเหลือง

พันธุ์กะเทยเนื้อขาว : เป็นทุเรียนที่เพาะจากทุเรียนพันธุ์กะเทย แต่มีเนื้อสีขาว นอกจากนี้ยังมี กบใบไม้ กบกิ่งแข็ง ก้านยาวลูกใหญ่ เป็นต้น

• ตั้งชื่อตามต้นไม้ที่ปลูกอยู่ใกล้เคียง

พันธุ์ขายมะไฟ : เป็นทุเรียนที่ปลูกอยู่ใกล้ต้นมะไฟ

พันธุ์ขายมังคุด : เป็นทุเรียนที่ปลูกอยู่ใกล้ต้นมังคุด

• ตั้งชื่อตามสถานที่ที่ปลูก

เช่น พันธุ์กบหลังวิหาร พันธุ์กระปุกตลิ่งชัน พันธุ์กบวัดเพลง

• ตั้งชื่อแบบเบ็ดเตล็ด

ไม่ได้อาศัยหลักเกณฑ์อะไรเลย เช่น ตั้งชื่อว่าสายหยุด กลีบสุนทร จอมโยธา สาวชม เป็นต้น (ทศพล, ๒๕๔๘)

• Named after a nearby tree.

Chai Mafai Variety : It is a durian tree grown near Mafai tree.

Chai Mang Khud Variety : It is a durian plant grown near a mangosteen tree.

• Named after the growing place.

For example, Gop Lang Wilarn, Gra Pook Taling Chan and Gop Wat Phleng.

• Named by miscellaneous issues.

The naming has not relied on any criteria, such as Sai Yud, Kleab Soon Thorn, Jom Yotha, Saow Chom, etc. (Thotsaphon, 2005)

๖. ความร่วมมือของชาวจังหวัดนนทบุรี ในการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์

การที่ทุเรียนนนท์มีราคาสูงกว่าทุเรียนทั่วไปตามท้องตลาด คุณภาพดี เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและมีการแนะนำกันปากต่อปาก จึงมีพ่อค้าที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อลูกค้า นำทุเรียนนอก (ทุเรียนที่ไม่ใช่ผลผลิตจากสวนในจังหวัดนนทบุรี) ที่คุณภาพด้อยกว่าทุเรียนสวนนนท์ มาขายปะปนกันแล้วขายในราคาสูง เมื่อผู้บริโภคซื้อทุเรียนไม่ได้คุณภาพของสวนนนท์ไป ทำให้เสียชื่อเสียง ในช่วงประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๓๐ สมัย ดร.สุกิจ จุลละนันท์ เป็นผู้ว่าฯ จังหวัดนนทบุรี ชาวสวนนนท์จึงเริ่มรวมตัวก่อตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทุเรียนนนท์เกิดขึ้น เพื่อให้ทุเรียนปะปนมาขายหายไปจากจังหวัดนนทบุรี ชาวสวนจึงมีการประทับตราสวนบนก้านทุเรียน เพื่อให้ลูกค้าสามารถติดตามไปที่เจ้าของสวนได้

ซึ่งเจ้าของสวนจะมีการรับประกันคุณภาพของสินค้า และสนับสนุนส่งเสริมให้มีการขายผลผลิตที่หน้าสวน และงานเทศกาลทุเรียนนนท์ ที่วัดใหญ่สว่างอารมณ์และเขื่อนรัตนธานีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาชะเมา โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง นอกจากการรวมกลุ่มเพื่อขายแล้ว การรวมกลุ่มทำให้เกิดการแบ่งปันความรู้ระหว่างชาวสวนทุเรียนด้วยกันเกิดเป็นกลุ่มที่เข้มแข็งมาจนถึงปัจจุบัน

นอกจากความร่วมมือของชาวสวนที่เกิดขึ้น

6. Cooperation of Nonthaburi Residents in the Conservation of Nonthaburi Durian Orchards

Nonthaburi durians have higher prices than general durians in the markets owing to their good quality, acceptance of the consumers and the words-of-mouth recommendations. Such fame has been lost by the dishonest sale of some merchants who sold the inferior quality produce brought from outside of the province at high prices. During the year 1983-1987 in the era of Dr. Sukit Chulanon as the governor of Nonthaburi Province, farmers gathered to set up the Nonthaburi Durian Conservation Group to prevent the mixed-up sale. They therefore put the orchard stamp on the durian stalk so that customers can track to find the durian orchard owner.

The orchard owners have provided the product quality guarantee and promoted the sale in front of their farms and in Nonthaburi Durian Festival at Yai Sawang Arom Temple and Central Rattanathibet only without middle merchant. Besides the sale, the group has shared the know-how among the Nonthaburi durian farmers, hence forming a strong group until now.

In addition to the control of the quality of the produce to procure high sale prices, the cooperation among the farmers have stretched out to various offices to conserve the durian varieties of Nonthaburi Province. Each orchard has grown the original varieties although

เพื่อความคุ้มครองให้ผลผลิตมีคุณภาพและขายได้ราคาดีแล้ว ยังมีความร่วมมือระหว่างชาวสวน และหน่วยงานต่างๆ ในการอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนของจังหวัดนนทบุรี โดยแต่ละสวนมีการปลูกพันธุ์ดั้งเดิมเอาไว้บ้าง ถึงแม้ผลผลิตที่ได้อาจจะไม่ให้ผลตอบแทนสูงเหมือนพันธุ์การค้า แต่ก็ยังเป็นสมบัติของสวนที่จะคงอยู่ถึงคนรุ่นหลังให้ได้รู้จักทุเรียนพันธุ์ดั้งเดิม โดยกิ่งพันธุ์ทุเรียนดังกล่าว ก็จะได้รับแจกจากทางหน่วยงานราชการ หรือบางกิ่งจะได้รับพระราชทานมาปลูกไว้ในสวนของตน ถึงแม้จะไม่ได้ปลูกพันธุ์ดั้งเดิมในปริมาณมากเหมือนสวนดั้งเดิมที่ปลูกมาแต่รุ่นพ่อแม่ แต่ก็ยังสามารถหาทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองได้ นับว่าเป็นการรวบรวมและอนุรักษ์ทุเรียนนนท์อีกทาง รวมถึงแปลงรวบรวมพันธุ์ทุเรียนที่กำลังจะเกิดขึ้น ที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดนนทบุรี ในโครงการศูนย์เรียนรู้อนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ที่ได้รับความร่วมมือจากชาวสวนที่เข้าไปประชุมหารือกับหน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง วางแผน ปลูก ดูแลรักษา และเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันในการอนุรักษ์เพื่อให้ทุเรียนนนท์ของขึ้นชื่อของจังหวัดนนทบุรีเป็นที่รู้จักในวงกว้างต่อไป

ข้อมูล : รายงานการศึกษาประวัติสวนทุเรียนนนท์
เทศบาลนครปากเกร็ด มกราคม ๒๕๕๘

their yields may not give out the financial return as high as the commercial ones, they are the heritage of the orchard that can be extended to the future generations. Those varieties have been given by the governmental offices or by the royal family members. Even though the original varieties have not been planted in high volume as much as in the old time, finding the local durian varieties is possible. The practice hence is another means to collect and conserve the Nonthaburi durian varieties. This includes the upcoming durian breeding plots at Srinakarin Park, Nonthaburi Province, in the Nonthaburi Durian Orchard Conservation and Learning Center Project, which has received the cooperations of the farmers in joining the meetings with various relevant governmental agencies to set out the planning, planting and caring. The efforts are an important part in pushing the conservation in order to make Nonthaburi durians well known widely in the future

Information: Study Report
on the History of Nonthaburi Durian Farms
Pakkret City Municipality, January 2015

Nonthaburi Durian Orchard Conservation Project, Srinakarin Park, Nonthaburi

โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี

การประชุมเตรียมความพร้อม

เพื่อดำเนินโครงการและกำหนดการใช้พื้นที่

- สำรวจพื้นที่ ๗ ไร่ ในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี เพื่อเตรียมกำหนดการใช้พื้นที่
- สำรวจและแต่งตั้งปราชญ์ทุเรียนนนท์ จากพื้นที่ทุกอำเภอในจังหวัดนนทบุรี

• รวบรวมหน่วยงานและชาวสวนนนท์ตั้งเป็นคณะทำงาน ๓ ส่วน คือ ส่วนบริหารและพัฒนาพื้นที่ ส่วนจัดหาและอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนนนท์ และส่วนศึกษาประวัติและวิถีชีวิตชาวสวนนนท์ โดยทุกส่วนมีหน่วยงาน และรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเจ้าภาพดำเนินการตามภารกิจภายใต้การประสานงานของเทศบาลนครปากเกร็ด

• ออกแบบโครงการและสำรวจรวบรวมข้อมูลในแต่ละส่วนรายงานปัญหาความคืบหน้า ติดตามงานทุกเดือน โดยผู้ว่าราชการจังหวัด

- ระยะเวลาดำเนินการโครงการ ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๘
- งบประมาณดำเนินการ ๓๙ ล้านบาท จาก อบจ. นนทบุรี

Meetings to Prepare the Project

Implementation and Space Utilization

- Surveying an area of 7 rai in Srinakarin Park, Nonthaburi Province, to prepare the land use.
- Surveying and appointing Nonthaburi durian scholars of all districts in Nonthaburi Province.
- Appointing the working group from the agencies and Nonthaburi durian farmers to work on 3 parts: the area administration and development, the search for and conservation of Nonthaburi durian varieties, and the study on the history and lifestyles of Nonthaburi farmers. Each work part has the governmental offices and the deputy governor of Nonthaburi Province as hosts to carry out the mission under the coordination of Pakkret City Municipality.
- Designing the Project. making the survey, collecting the data of each part, reporting the problems and progress, and following up the tasks every month by the Provincial Governor.
- Project implementation period : year 2012-2015
- Operating budget : Bt39 million from Nonthaburi Provincial Administrative Organization.

แผนผังโครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ Layout of Nonthaburi Durian Orchard Conservation Project

การเตรียมดิน/เตรียมพื้นที่ (ปี ๒๕๕๕)

ใช้ดินจากสวนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นดินเหนียว มีลักษณะพิเศษเกิดจากกระแสน้ำพัดพาเอาตะกอนดินที่อุดมไปด้วยแร่ธาตุ ที่เป็นประโยชน์กับทุเรียนและผลไม้เมืองนนท์ นำมาลงในโครงการ

Soil preparation/area preparation (2012)

Filling the land with soil from farms in Nonthaburi province. It is the clay from the sediments of the stream currents that are rich in nutrients for the durian and fruit trees of Nonthaburi Province.

การเตรียมพื้นที่ลานทรงปลูก (ปี ๒๕๕๘)

ส่วนลานทรงปลูกกำหนดให้มีพื้นที่สาธิตการปลูกทุเรียนตามวิถีชาวสวนนนท์ โดยกำหนดให้ปลูกทุเรียนนนท์ ๓ พันธุ์ ที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงโปรด ได้แก่ พันธุ์กะเทยเนื้อขาว พันธุ์กล้วยสมุทร และพันธุ์ก้านยาว เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการ ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์

Preparation of Land for Royal Cultivation (2015)

The royal planting ground stands the demonstration area of the planting of the three Nonthaburi durian varieties that Somdet Phra Kanitthathirat HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn has favored. They are Ga Thoey White Flesh variety, Gleep Sa Mut variety, and Gan Yao variety. The demonstration area aims to publicize the Project and promote the mass public to recognize the importance of Nonthaburi durian orchard conservation.

การจัดหากล้าพันธุ์ และจัดทำร่องสวน

ปราชญ์ทุเรียนนนท์ เกษตรกร และหน่วยงานได้ร่วมกันกำหนดร่องสวนในพื้นที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จำนวน ๖ ร่อง สำหรับปลูกทุเรียนอนุรักษ์ ๖๐ สายพันธุ์ กำหนดไม้พื้นเมืองเพื่อปลูกแซมตามวิถีชาวสวนนนท์ และกำหนดให้เกษตรกรทั้ง ๖ อำเภอ ของจังหวัดนนทบุรี ดูแลทุเรียนตามวิถีชาวสวนของแต่ละอำเภอ

การจัดหากล้าพันธุ์ทุเรียนนนท์ ดำเนินการสำรวจข้อมูลพันธุ์ทุเรียนดั้งเดิม โดยประสานไปยังโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชสวนจันทบุรี และจากชาวสวนนนท์

- การจัดหากล้าพันธุ์/การดูแล (ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗)

Procurement of Seedlings and Preparation of Farm Beds

Nonthaburi durian scholars, farmers and various agencies have jointly set up the 6 farming beds in Suan Somdej Park to plant 60 conserved durian varieties. Native trees have also been planted as the intercrop in accordance with the farming style of Nonthaburi farmers. The farmers in all 6 districts of Nonthaburi Province are taking care of the durian trees as per their farming style.

Procurement of durian seedlings and the survey on traditional durian varieties have been made under the cooperation with Chanthaburi Horticultural Varieties Conservation Project and the farmers of Nonthaburi Province.

- Procurement of Seedlings/Care (2012-2014)

การจัดหากล้าพันธุ์/การดูแล (ปัจจุบัน) Procurement of Seedlings/Care (present)

อนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ ตามวิถีชาวสวนนนท์ (ปัจจุบัน) Conservation of Nonthaburi durian orchards as per Nonthaburi farmers' styles (present)

โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ ตามวิถีชาวสวนนนท์

Nonthaburi Durian Orchard Conservation Project as per Nonthaburi Farmers' Styles

- อนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ ตามวิถีชาวสวนนนท์
(เริ่มโครงการ ๒๕๕๘)

- Conservation of Nonthaburi durian orchards
under Nonthaburi farmers' styles (Start of Project in
2015)

อาคารพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน “สวนไม้เมืองนนท์”

โครงการได้กำหนดให้มีการก่อสร้างอาคารเรือนไทยตามวิถีชาวสวนนนท์เดิม ที่นิยมปลูกเรือนไว้ร่วมกับสวน โดยมีพื้นที่ประมาณ ๓๐๐ ตร.ม. เพื่อจัดเป็นพื้นที่รวบรวมข้อมูลชาวสวนนนท์ ประวัติและวิถีชีวิตชาวสวนนนท์ จัดทำเป็น “พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน สวนไม้เมืองนนท์”

Folk Museum Building “Muang Non Garden”

The Project has constructed a house in Thai traditional style in accordance with the lifestyle of Nonthaburi people who erects the house in the farm. The Folk Museum building has an area of 300 square meters that shows a collection of Nonthaburi farmers’ data, history and ways of life.

ศูนย์การเรียนรู้ อนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ “ภูมิปัญญาจากคำบอกเล่า”

จัดทำขึ้นในพื้นที่สวนและเรือนไทยในโครงการ ประกอบด้วย สถานีการเรียนรู้ในโครงการจำนวน ๕ สถานี

- สถานีที่ ๑ : สถานีอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ (ชั้นล่างอาคารเรือนไทย) และบริเวณทางเข้าโครงการ
- สถานีที่ ๒ : สถานีบริหารจัดการน้ำ
- สถานีที่ ๓ : สถานีการทำสวนทุเรียนตามวิถีชาวสวนนนท์
- สถานีที่ ๔ : สถานีการจัดการศัตรูพืช การขยายพันธุ์
- สถานีที่ ๕ : สถานีเปลือกสวนทุเรียนนนท์ (การจัดการผลผลิต)

Learning Center for Conservation of Nonthaburi Durian Farms: “Wisdom from Hearsay”

Located in the garden area and the Thai traditional house in the Project, the Learning Center consists of 5 learning stations.

- Station 1: Nonthaburi Durian Orchard Conservation Station (The ground floor of the Thai traditional house) and at the entrance to the Project.
- Station 2 : Water Management Station
- Station 3: Durian Farm Station in Nonthaburi Farming Styles
- Station 4: Pest Management and Breeding Station
- Station 5: Nonthaburi Durian Peel Station (Product Management)

จัดทำ QR CODE ประจำต้นทุเรียน

จำนวน ๖๐ CODE ติดตั้งประจำต้นทุเรียนทุกต้น และรวบรวมบริเวณแปลงสวนทั้ง ๖ ไร่

Preparation of QR CODE for Durian Trees

A total of 60 CODEs have been installed on every durian tree and in the 6 farming plots.

จัดทำแบบรายงาน การเจริญเติบโตของทุเรียน ๖๐ ต้น

พร้อมข้อมูลปัญหาและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของทุเรียน รวมทั้งข้อมูลเปลือกสวน ข้อมูลดิน ข้อมูลน้ำ และระบบนิเวศน์

Preparation of Growth Report of 60 Durian Trees.

The Growth Report has contained the information about the problems and the factors that affect the growth of durian trees and fruits including the data of the durian peels, the farms, the soil, the water and the ecosystem.

ติดต่อ : ขอข้อมูลเพิ่มเติมและศึกษาดูงาน
เทศบาลนครปากเกร็ด
กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ งานบริหารทั่วไป
โทร. ๐ ๒๙๖๐ ๙๙๐๔-๑๔ ต่อ ๖๑๒

Contact : For more information and study visit
Pakkret City Municipality,
Division of Technical Services and Planning,
Tel. 0 2960 9704-14 ext. 612

ข้อมูล : กรมวิชาการเกษตร ศูนย์การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ทุเรียนพื้นบ้านนนทบุรี/สวนตากำ/
พันธุ์ทุเรียนแห่งนนทบุรี สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
การอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมทุเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวสวนทุเรียนในประเทศไทย
ตามแนวทางของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

Information : Department of Agriculture Nonthaburi Local Durian Conservation Learning Center / Suan Takam /
Durian varieties of Nonthaburi. National Research Council of Thailand.
Conservation of durian genetic resources and local wisdom of durian farmers in Thailand according to the Plant Genetic Conservation Project's initiative Her Royal Highness Princess Kanithathiraj Department of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn Princess Maha Chakri Sirindhorn

สถานีที่ ๑. สถานีอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ (ชั้นล่างอาคารเรือนไทย) และบริเวณทางเข้าเรือนไทย
Station 1. Nonthaburi Durian Orchard Conservation Station
(The ground floor of the Thai traditional house) and at the entrance to the Thai house.

E-book

QR Code ลานทรงปลูก
QR Code of the Royal Planting Ground

Clip

E-book

กะเทยนิ้วขาว
(Kathoei Nueakhao)

ก้านยาว
(Kan yao)

กลีบสมุทร
(Klip Sa-mut)

สถานีที่ ๒. สถานีบริหารจัดการน้ำ
Station 2: Water Management Station

E-book

Clip

QR Code ร่องที่ ๑
QR Code of Farming Plot 1

Clip

E-book

Clip

E-book

QR Code ร่องที่ ๒
QR Code of Farming Plot 2

Clip

E-book

Clip

E-book

QR Code ร่องที่ ๓
QR Code of Farming Plot 3

Clip

E-book

Clip

E-book

ย่ามะหวาด
(Yammawat)

กระดุมทอง
(Kradom Thong)

ชมพู่ศรี
(Chomphu Sri)

บาตรทองคำ
(Bat thongkam)

กบเล็บเหยี่ยว
(Kop Lep-yiau)

นกหยิบ
(Nok Yip)

เจ้าเงาะ
(Chao ngo)

กำป็นเจ้ากรม
(Kampan Jaokrom)

กบตาขำ
(Kop Takham)

แดงรัศมี
(Daeng Ratsami)

QR Code ร่องที่ ๔
QR Code of Farming Plot 4

Clip

E-book

Clip

E-book

จอกลอย
(Chok-loi)

กำป็นเดิม
(Kampan Doem)

ชะนี
(Cha ni)

กบสุวรรณ
(Kop Suwan)

กะเทยเนื้อเหลือง
(Kathoei Nuealueang)

หมอนทอง
(Monthong)

กบตามาก
(Kop Tamak)

นมสวรรค์
(Nom Sawan)

สาวน้อยเรือนงาม
(Sao Noy Rean ngam)

ชายมิ่งकुด
(Chai Mang Khut)

เบี้ยวตำลึง
(Kheyu Tamlung)

QR Code ร่องที่ ๕
QR Code of Farming Plot 5

Clip

E-book

Clip

E-book

QR Code ร่องที่ ๖
QR Code of Farming Plot 6

Clip

E-book

Clip

E-book

สถานีที่ ๔. สถานีจัดการศัตรูพืช การขยายพันธุ์
Station 4. Pest Management and Breeding Station

E-book

สถานีจัดการศัตรูพืช
ปุ๋ยสูตรพระราชทาน

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสูตรปุ๋ยสูตรพระราชทาน

“ปุ๋ยสูตรปุ๋ยที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสูตรปุ๋ยสูตรพระราชทาน”

ปุ๋ยหมัก

การนำปุ๋ยหมักมาใช้ประโยชน์ในสวนทุเรียนมีดังนี้
๑. ใช้เป็นปุ๋ยต้นกล้า
๒. ใช้เป็นปุ๋ยบำรุงต้น
๓. ใช้เป็นปุ๋ยปรับปรุงดิน

ปุ๋ยสูตร

๑. ปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๑๖
๒. ปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๑๖
๓. ปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๑๖

E-book

สถานีจัดการศัตรูพืช
ปุ๋ยชีวภาพ

ศูนย์วิจัยและขยายพันธุ์ทุเรียนนนท์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์

ปุ๋ยชีวภาพ

๑. ปุ๋ยชีวภาพจากจุลินทรีย์
๒. ปุ๋ยชีวภาพจากพืช
๓. ปุ๋ยชีวภาพจากสัตว์

การขยายพันธุ์

๑. การขยายพันธุ์โดยการตอนกิ่ง
๒. การขยายพันธุ์โดยการเสียบยอด
๓. การขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด

E-book

E-book

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

การกำจัดแมลงศัตรูพืช

วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช

สถานีที่ ๕. สถานีเปลือกสวนทุเรียนนนท์ การจัดการผลผลิต
Station 5. Nonthaburi Durian Peel and Yield Management Station

E-book

E-book

E-book

E-book

เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
โทร.0 2960 9704 – 14 ต่อ 612
www.pakkretcity.go.th

Pakkret Municipality
Tel. 0 2960 9704 – 14 ext. 612
www.pakkretcity.go.th